

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
Mestugean, I. Foti, P. Lirel, I. Dragu, Ana Codreanu, S. Hortopan,
N. Tine, V. Demetrius, Camille C. Constant, Hr. Sant, Albert, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

— Ah! zise d-na Rechteren, vezi că e un mister în toate astea, o mare pasiune. Se zice că Stephen a iubit mult o fată și că aceasta s'a măritat, se zice că, rănit de moarte, inima lui simte o continuă nevoie de răzbunare; dar, printr'o ciudățenie, care nu va mira pe nici un cunosător al inimii omenestii, Stephen iubește, natural, femeile și a fost înșelat de una. Ei bine, răzbunarea lui e îndreptată numai asupra femeilor și o un sacrificiu perpetuu al dragostei celei mai constante pentru femeia pe care o urăște și pe care are dreptul s'o urască.

— Și cine e aceea, pentru care are atâtă pasiune?

Nimeni nu știe precis, căci nici odată nu vorbește cu nimeni ar părea că e cu cineva. Se zice totuși că e fiica d-lui Müller.

— Cine e d-l Müller?

— D. Müller e un original foarte de spirit și prea puțin pasional, ca să aibă o pasiune rezonabilă, dar e o pasiune care nu înșală, care dă totdeauna ceea ce promite, nu te blazază, ci contrariu, sporește din resturile celorlalte.

— Iubită mătușică, nu pricep de loc.

— Dragă nepoate, m'ai îndatora mult dacă m'ai stăruie să mă faci să intru în detalii mai lămurite și dacă nu m'ai mai compara cu o roză.

— Totuși, nimic mai ușor, decât să ticlești trei sute de versuri, pe tema asta. Dar, nu zău, nu știi nimic relativ la prima dragoste a lui Stephen?

— Absolut nimic. Nici nu cunosc pe fiica d-lui Müller; cât despre tati, e altceva. Mi s'a povestit singura furtună care a turburat viața cea mai liniștită, dar ție-o voi spune altădată. Ar fi bine să intrăm în casă. Iată, luna e gata să apună.

— De ce? Nici unu, nici altul nu vom putea dormi.

— Incep să simt răcoarea perului. Mai e vreun ceas, și-o să se lumineze de ziuă.

— Nu vrei să te plimbi puțin?

— Cu dragă inimă.

Dar abia făcură câțiva pași, în jurul parcului și, când trecură prin dreptul peronului, d-na Rechteren se așeză din nou în fotoliu, lăsând brațul cavalerului său Ludwig se așeză lângă dânsa și amândoi, rămaseră tăcuți.

D-nei Rechteren i se păru că simte brațul lui Ludwig strângând pe al său, și lui Ludwig i se păru că dânsa tremura.

Deodată, doamna Rechteren, simțind nevoia să rupă, brusc, tăcerea aceea, zise:

— Să-ți spun istoria cu Müller.

O furtună într'o viață liniștită.

D-l Müller era încă tânăr și d-na Müller, acum moartă, înfrumuseța pe-atunci singurătatea acestui mare prieten al grădinilor. Existența lor era liniștită și regulată. Nimic, în tot cursul anului, nu făcea să se deosebească o zi de alta. D-l Müller se ocupa de florile lui; d-na Müller de gospodărie. D-l Müller n'avea decât o grijă, ca nu cumva coropișnițele să-i foarfece rădăcinile garoafelor; ca nu cumva larvele de cărăbuș să, nu-i roadă trandafirii, și să nu fi fost vremea rea, ca să poată să a-rate admiratorilor un trandafir alb, unic în felul lui, și să zică: „Erea mult mai frumos anul trecut; timpul însă n'a fost bun”, etc.

D-l Müller era mulțumit, nu se plângea de nimic, nu dorea nimic.

D-na Müller nu era nici ea mai puțin fericită, când rufele erau bine călțate, bine cârpite; când lașia în care-și spăla rufele mirosează puțin a iris, după ce punea în ea o rădăcină de floare de stânjenel.

Era mulțumită când castravicio-

rii erau verzi, frumoși; când servitoarea, Genoveva, nu spârgea nimic; când pâinea nu eșea nici prea crudă, nici prea coaptă.

Puțin după ce se însură, d-l Müller eși dintr'o mare încercătură, nu cu puțină osteneală.

Europa se ocupa de cultura lalelelor. În ziare era scris, la rubrica știrilor din străinătate: „Amsterdam. „Coroana galbenă a reușit de minune la d-l Van Berghem. O baroneasă bătrână a dat, pentru o rădăcină de lalea numită *Ethel vienne* 2000 de lei, 100 kilo de unt topit și o rochie frumoasă, ca gușa perambetului”.

Deodată se declară, că lalelele cu miezul galben nu mai sunt frumoase, că n'avea dreptate lumea să le admire de atâtea timp, că singurele lalele ce-ar fi trebuit cultivate erau cele cu fondul alb.

Amatorii se împart: se scriu scrisori, pamflete, cărți întregi. Amatorii lalelelor galbene fură considerați de oameni încăpățânați, cu prejudecăți antiliberali, retroactivi, dușmanii ai luminei și ai progresului.

Partizanii lalelelor albe fură și ei tratați de îndrăzneți, revoluționari, scandalagii, democrați, ageamii.

Se certară prietenii, se stricară gospodăriile, se despărțiră familiile. Nimic nu e mai feroce, decât o pasiune dulce.

Într'o seară, d-l Müller juca domino cu un prieten din copilărie: vorbiră despre lalelele albe și lalelele galbene. D-l Müller ținea la cele galbene, prietenul la cele albe. Fiecare din ei însă, ea oameni delicat, punea cea mai mare moderație în discuție și evita cuvintele supărătoare și cearta.

— De sigur, zicea d-l Müller, natura n'a făcut nimic prea mult; nici o bijuterie din cele create de ea nu poate lăsa privirea rece. E trist că unii oameni sunt atât de exclusiviști. Sunt de sigur, unele lalele albe, pe care le-aș cultiva și eu cu drag, dacă grădina mea ar fi mai mare și dacă soția mea nu și-ar fi apărut grădina ei de zarzavaturi contra unei încălcări, printr'un gard dublu de măcieș, pe care cu nici un preț nu vrea să mă lase să-l smulg.

— Tot așa și eu, răspunse prietenul, dornic să-l întorcă pofteta, mărturisesc că *Erysanthe* (lalea roșie-galbenă), cât e ea de galbenă, e o plantă foarte prezentabilă.

— Nici eu nu desprețesc pe „*Jonica din Delphi*”, cu tot fondul ei alb, reluă d-l Müller.

— Nu e chiar albă, răspunse prietenul. Numai după trei-patru zile leapădă culoarea galbenă a petalelor, de aceea nu prea facem haz.

— Totuși, din colecția d-tale, e singura pe care o prefer.

Cei doi prieteni erau în termeni excelenți, când d-na Müller eși și-i dea ordin Genovevei ca să umple cu bere cana, pe care cei doi domni o goliseră.

Mi-ar fi greu să spun cum, din clipa aceea, cei doi prieteni se luară la harță, ajunseră la injurii, la insulte. Adevărul e că după cinci minute, când d-na Müller intră în casă, îi găsi pe amândoi sub masă, bătându-se strașnic. D-l Müller aruncase pietrele de domino în obrazul prietenului său și astfel se începuse bătăia.

Înțelegeți cât le fu de rușine celor doi inamici, când le trecu prima furie.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Dumineca viitoare.

Sacul cu glume

Un domn, aproape pleșuv, observă bărbierului la care s'a dus să-l tundă :

— Ar trebui să-mi tai părul cu jumătate de preț mai puțin decât la ceilalți, căci vezi bine cât de puțin mi-a rămas.

— Uite ce e, domnule, răspunde dibaciul mănuior de foarfece, când lucrăm la un cap ca al d-tale, nu cerem plată pentru părul ce avem să-l tundem, ci pentru osteneala ce ne dăm ca nă-l găsim.

Un locotenent cu vechime de doisprezece ani, se plânge colonelului său că e ținut pe loc.

Colonelul, ca să contrazică pe amărîtul ofițer inferior, îi răspunde: — D-ta te plângi că ești locotenent de 12 ani. Ce ar trebui însă să zică Frantz Iosif care e împărat de 66 de ani?

Doi neapolitani, săraci lipiți pământului, se iaă la ceartă pentru o monedă de cinci bani. După ce se injură cum e mai rău și se amenință cum e mai al dracului, sfârșesc cearta lor cu aceste blesteme:

— Vede-te-ași Insurat!

— Și pe tine, răspunde celalt îngrozit, cu o droaie de copii după tine!

Un pictor verist se lăuda pentru meșteșugul lui, pentru puterea lui d'a reproduce natura, astfel:

— Să mă crezi că, reproducând natura, cu dragoste și cu mare-aminte, am obținut efecte de necrezut. Așa, mai deunăzi, am desenat o găină și apoi, distrat am aruncat-o în coș. A doua zi, aducându-mi aminte de ea, o căutai și găsiți, în coș, sub dânsa, un ou proaspăt.

A apărut O TRAGEDIE CEREASCA POVESTE ASTRONOMICĂ DE VICTOR ANESTIN

Un volum cu copertă în trei culori, preț 1 leu. Pentru provincie se va adăoga 30 bani. Cererile se vor adresa d-lui Traian Dumitrescu, cașierul ziarului „Universul”, str. Brezoianu 11.

Voiți să faceți să nu mai bea

pe bărbatul, fiul, nevasta, sora, fiica, sau pe vre-o rudă mai apropiată, adresați-vă la noi. Vă vom ajuta printr'un procedeu ușor și eficient, căci am mai scăpat mii de ființe de sărăcie, mizerie și ruină.

Vă vom arăta cu metoda noastră, punerea în aplicare fără ca pătimășul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă, căci neputând suporta de loc spirtul, el crede că vina este a auzului băuturii.

Noi primim nimic o mulțime de scrisori de mulțumire, de la bărbați și femei de toate clasele, bogăți și săraci, cari au fost remediați cu strălucit succes. Corespondența sosește cu cea mai mare discrețiune, și pentru inocența metodei garantăm și cităm ceea-ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resiczabanya :

Prea stimat domn, Kopenhaga, Danemarca.

Vă rog fiți așa de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am doi prieteni cari s'au datat rău beției și voesc să-i vindec.

Eu însumi am probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băutor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat praful «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu-vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimite imediat. Voiți recomanda încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficace contra beției.

Resiczabanya, Dec. 1911.

Cu stimă, Unrein Franz.

Preparatul nostru se vinde pentru minimul preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga.

Kino-Institut, Kopenhaga K. 10. Danemarca

Scrisorile merg cu 25 bani, cărțile poștale cu 10 bani.

Traiască România! Traiască armata română!

Ecourile săptămânei

A răsărit din nou asupra țării glorioasa zi de 10 Mai, care face să tresale inimile tuturor românilor din regat și de peste hotare.

Ziua aceasta amintește realizarea marilor aspirațiuni ale neamului, amintește de sacrificiile de muncă și de sânge ce s'au făcut pentru gloria și mărirea României.

Și de aceea ziua de 10 Mai e salută în toți anii cu aceeași căldură și același entuziasm. Și după cum Paștele reîmprospătează în inimile creștinătății simțimintele religioase, tot astfel și ziua de 10 Mai reînviază în sufletele românești simțimintele iubirei de neam.

Anul acesta marea sărbătoare națională are o deosebită importanță, căci nu s'a scurs încă un an de când brava oștire românească, prin avântul său uimitor, a adăugat o nouă piatră nestimată la coroana regală a României.

Regimentele cari vor defila azi, fie în fața Regelui în Capitală, fie în fața comandantilor respectivi în provincie, sunt glorioase nu numai în baza trecutului lor glorios, ci chiar prin marele avânt ce li-au dovedit cu prilejul ultimei campanii în Bulgaria.

Regimentele acestea au trecut ca fulgerul bătrâna Dunăre, ca și eroii din 1877, ocupând întreaga Bulgaria și oprindu-se abia la porțile Sofiei.

Ce a făcut armata românească în acea memorabilă campanie, o știe toată lumea: a adus pacea în peninsula balcanică, a stabilit echilibrul între statele balcanice, atât de necesar pentru asigurarea păcii în viitor și a adus patriei o întregă regiune fertilă și plină de viitor, asigurând în același timp hotarele noastre dela Sud împotriva oricărei năvăliri.

De aceea, anul acesta, mai mult ca în anii trecuți, poporul românesc va privi cu mai mult drag și cu mai multă admirație către brava armată și-și va pune cu mai multă tărie în

ca toată încrederea sa pentru realizarea altor aspirațiuni de un ordin și mai înalt ale neamului românesc.

În această mare zi deci, unindu-ne glosul cu acel al românilor de pretendenți, să urâm armatei toate virtuțile ostășești cari asigură mărirea și gloria unei țări și să strigăm cu tot elanul sufletelor noastre:

Trăiască armata română!

Trăiască Regele și întreaga dinastie!

Trăiască România!

Mestagean

PRIN FAȚA CASEI TALE!...

Mi-e capul încercat de gânduri
Și gândul de porniri
Ce ti-le-au spus de-atâtea rânduri
Bolnavele 'mî priviri!...

Trec noaptea trist și 'ndurerat
Prin fața casei tale
Și ochii mei bolnavi te caut
Ca să le-apară în cale.

Te văd cu'n dor ne'nchipuit
Mereu tot mai departe,
Privesc la tine 'nebuințit
Și-un geam doar ne desparte.

Pe o sofa în 'insă seacă
Și-astepti, aștepti într'una
Figura 'i dragă s'o mai vezi
Sub plopi când bate luna.

Perdelele le lași târziu
Și lampa stingi în casă,
Lumina drumului pustiu
Doar tu 'mî rămâi frumoasă!...

Și n'gând și n'chipul meu te port
Ca pe-o icoană sfântă;
Eu nu mai sunt decât un mort,
Iubirea 'mî, livă frântă!...

Și visul meu se toarce lin
Pe raze de lumină...
Iar sufletul tău este plin
De liniște divină.

P. Lirol

Insemnătatea literaturilor balcanice

de I. FOTI

D. prof. Ilie Bărbulescu se ocupă într'un prim articol din ziarul „Minerva” de însemnătatea literaturilor balcanice. În același articol însinuiază câteva păreri defavorabile nouă, menționând un articol al nostru de acum două ani, publicat în revista „Flacăra”.

În rezumat d. Bărbulescu a spus că literaturile balcanice sunt foarte rău apreciate la noi și că ar trebui să ne ocupăm mai mult de ele de cât de literaturile apusene. De sigur că d. profesor de la Universitatea din Iași apără o cauză pro-domo.

Ce au scris Bulgarii, Sârbii și Grecii—de Albanezi nu se poate vorbi încă nimic în materie literară — nu prezintă o importanță mare, — dar de aci nu urmează că noi n'am trebui să-i studiem ca vecinii, mai de aproape în toate manifestările lor, de ordin politic ca și de ordin moral și intelectual. Cu toate acestea adevărul spus de noi n'a fost pe placul tuturor și proepintelul nostru a căutat să producă o diversiune, prin reliefaarea unui amănunt inexact după d-sa, atacând astfel isuși principiile noastre. Metoda nu-i nici științifică, nici domnă, de aceea vom căuta în cele ce urmează, să lămurim acest punct, adică valoarea intrinsecă a literaturilor balcanice, judecând opera literară în genere, după anumite criterii estetice eterne și necontestabile. Prezintănd lucrurile sub această lumină discuția e pusă pe adevăratul ei teren și clarificarea ei vine de la sine.

Trei nume sunt cari răsar mai clare și cari formează bază literaturilor balcanice: Aristote Valaoritis la Greci, Ivan Vazoff la Bulgari și Vuc Karagic, la Sârbii. Ca și Alexandri al nostru ei se inspiră din poezia populară, sânt cântăreții, prin excelență, ai neamului lor Pa-

trioși infocați, luptători dezinteresati ai poporului și azei ai „apetelor pentru neatarnare națională, evocatori ai trecutului și făuritori ai idealului național grec, bulgar și sârb. Au greșelile și calitățile poeziei populare: o inspirație spontană și puternică, imaginație romantică și aprinsă, cu fericite expresii în formă, dar peste tot, o lipsă simțită de armonie, de concepție superioară, de formă desăvârșită, produse ale unei tradiții literare și opera unor individualități artistice de mână întâi. Citindu-i ar trebui să cunoști bine istoria popoarelor balcanice, năzuințele lor, caracterul lor etnic, ca să ajungi la priceperea deplină a operelor lor. Iar cele mai slabe opere de artă sânt acelea cari au mai multă înrudire, cari pornesc numai din anumite curente trecătoare din viața popoarelor. De sigur și aici intervine personalitatea artistului.

Ce valoare istorică are pentru noi mișcarea lui Wilhelm Tell pentru eliberarea Elveției de cât valoarea unui fapt incidental, cari a avut loc la toate popoarele? Dar ce farmec, ce poezie neînchipuită, ce durere profundă, ce conflicte dramatice puternice, revarsă opera lui Schiller!

O operă artistică e condiționată de anumite împrejurări externe, fără indoială; dar când aceste părți accesorii înecă fondul ori căru principiu de artă adevărată, atunci cădem în retorism, în declamație și în platitudine. Autorii greci, sârbii și bulgari cu greu scapă de aceste defecte, chiar în toată inspirației lor.

Nu trebuie să facem însă un punct de acuzație scriitorilor balcanici din faptul că nu s'au putut dezbara de aceea ce era inerent în viața popoarelor lor, politica. La Sofia la Beograd, ca și la Atena, toate chestiunile mari universale n'au valoare

unul incident dintr'un sat de peste hotare. Ura aceasta teribilă de sfârșiere reciprocă, la început în contra Turcilor și pe urmă ura unuia în contra altuia, în proporții tragice. Veșnic gata de luptă și veșnic izbiți în amorul lor propriu. Popoare mici, neputincioase în comparație cu idealul ce-l nutresc, zdrobite sub călcâitul celor mai puternici, deziluzionați în totdeauna și mereu sperând în înfăptuirea unui ideal care fuge.

Vârsta dătătoare de iluzii și entuziasmă a adolescenței individuale ca și a adolescenței politice la popoare!

Dar entuziasmul exagerat, ura adâncă, dacă sânt ele un element în-suflător pentru luptă, nu pot fi un izvor de inspirație pentru artă. Artă e o disciplină și o știință până la un punct. Are și ea regulile sale care trebuie învățate, are și ea metodele sale care trebuie urmate.

Chiar la noi se observă acest lucru foarte regretabil: „am talent, ce-mi trebuie mie cultură, disciplină, etc., acestea toate sânt pentru dascăli!”

E o concepție romantică dăunătoare dezvoltării tinerilor talente. E des-tul să urmărim viața unui artist mare, a orî cărui artist adevărat, ea să se vadă ce sorie neîtreruptă de străduințe, ce muncă titanică pentru asimilarea culturii timpului, pentru găsirea expresiunilor în limbă de a reda idealul și concepția lui despre lume, e calea până să se formeze personalitatea lui caracteristică și impunătoare!

Ca element de cultură nu ne pot interesa literaturile balcanice, ca element de curiozitate da. Ce folos ar avea pentru noi, de pildă, încercările de imitație servilă a apusului din literaturile moderne balcanice? Caricatură care nu poate să-ți provoace de cât răsul. Cu cât ne poate fi de folos cunoașterea istoriei politice, a frământărilor lăuntrice din noile state balcanice, cu atât ne pare exagerată dorința d-lui Bărbulescu de a sacrifica imensele foloase de cultură, de dezvoltare pe calea progresului și a luminei, nepretuindu-și izvor de unde se adapă și cresc toate marile individualități care este literatura greco-romană și descendentă ei, în ordine cronologică, literatura apusului.

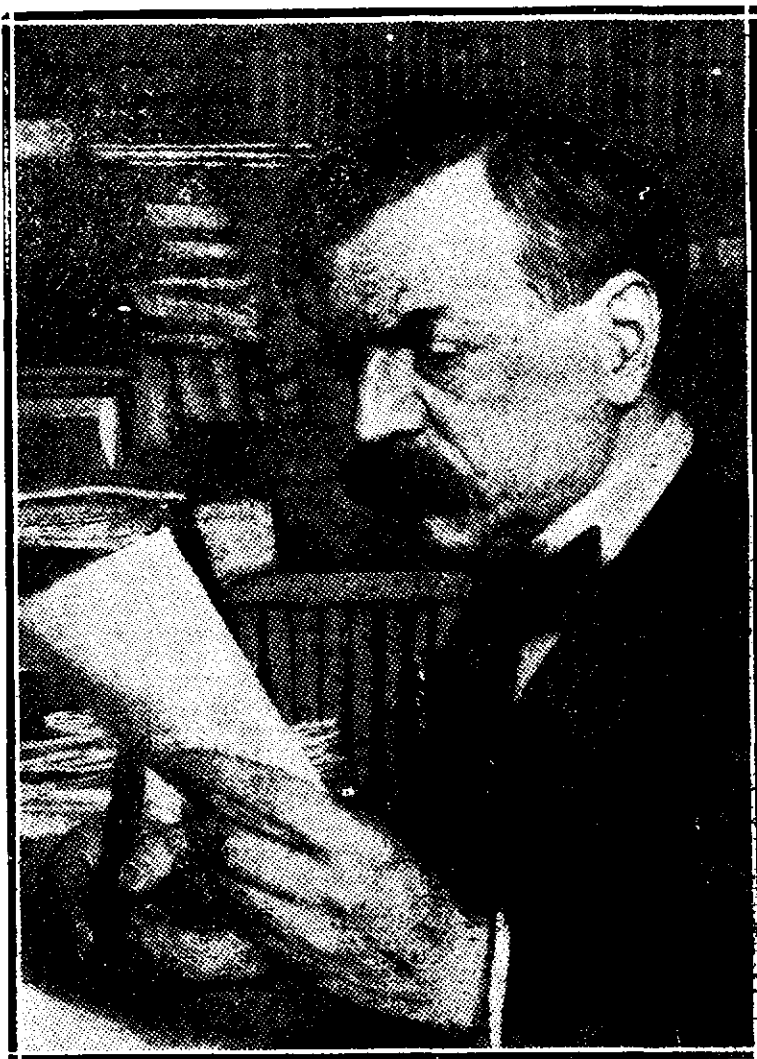
Interesele ce le avem în Balcani, foarte mari, fără îndoială, au inspirat formarea „Institutului balcanic” din București. Rolul lui e să ne pue în curent cu tot ce se produce în domeniul politic ca și cel suflătesc la popoarele balcanice. Îndeplinindu-și datoria acest institut, publicul nostru va profita de părțile bune ale revistelor noastre fără a ne pierde vremea în încercări inutile, jertfind recitățiile pentru fantoma ce de-a-bia se siluetează pe câmpul înflorit al culturii omenești.

Aceste rezerve nu ne împiedică însă ca să ne exprimăm toată admirarea ce avem pentru lucrările lui Valaoritis, pentru o parte a operei lui Vazoff și pentru colecția minunată de poezii populare a lui Vușkovic.

Nu numai acești scriitori, dar sânt și alții cu mai mic renume cum e Balacosta, Angh. Vlașos, Rangabe, etc., la Greci Constantinoff, etc., la Bulgari, Regele Nikita, etc., la Sârbi care merită să fie citați și redată în traduceri bune. Asemenea încercări ne-ar da putința să cunoaștem mai de aproape sufletul acestor a, care stă în înrudire așa de mare cu al nostru, din multe privințe de ordin istoric și etnografic.

Din „Cartea cântecelor”
(de H. Heine)

Să nu-mi juri, dar sărută-mă cât vrei,
Nu cred în jurăminte de femei;
Mi-e drag cuvântul tău, al dulce grai;
Mai dulce sunt sărutările ce-mi dai.
De ele sunt mai sigur când le-am luat;
Cuvântul, cum l-ai spus, a și zburat.
Ana Al. Codreanu

PAUL BOURGET

scriind noul roman «Le Démon de midi», eșit acuma de curând de sub presă

MONOLOGURILE VITRINELOR

de I. DRAGU

Din toate verbele cu care e înzestrată gramatica română, nici unul nu-i mai scump Bucureșteanului ca verbul a se plimba. De aceea e conjugat în toate timpurile și cu tot felul de persoane.

Te plimbă în solo ca filozofii, în duo ca îndrăgostiții, în trio ca prietenii, în cor ca procesiunile de familii pe care Duminecă le scoate din fundul mahalalelor spre răscruçiri și spre șosea.

Te plimbă de igienă ca convalescenții; de plictiseală ca rentierii; de nevoie ca vagabonzi; de amor-propru ca eleganții și cochetele; de sentimentalism ca cei ce caută aventuri galante; de curiozitate ca străinii călători; de interes ca hoții de buzunare; de profesie ca factorii poștali.

Unde te plimbă? Pretutindeni. Totuși; în neazul ispitelor îngrămădite în grădini și pe bulevarde, hoinarul de rasă preferă plimbarea pe calea Victoriei. Acolo-i stăpân, acolo-i fericit. Cu mâinile în buzunare, cu nasul în vânt, el merge fără să se îngrijască de nimic. Are grije hazardul să-i ofere prilej de petrecere. Două trăsuri ce se izbesc, un automobil ce-sî sparge un geam, un trecător stălcit, totul are valoare în ochii lui.

Și apoi ce priveliște mai atrăgătoare ca aceia a vitrinelor? Sunt așa de cochete, de dichisite, de provocatoare, vitrinele noastre bucureștene, în cât chiar prăvăliile farmacistilor, cu sticlele lor multicolore, poartă soluțiile de Sedlitz.

Și toate obiectele acelea felurite își au glasul lor. Fiecare vorbește în limba lui, fiecare poartă în el un învățământ. Hoinarul înțelege limba și meditează învățământul. Vitrinele sunt pentru el niște tovarăși de vorbă mai interesanți ca mulți din cunoștinții lui. Rând pe rând aspre, sceptice ușurate, ele dau sfaturi, își bat joc, ispitesc, spun povestea cea mare a vieții. Și iată ce aude hoinarul:

Vitrina magazinelor de noutăți.

Năvală de museline, de mătăsuri, de tafale, de satinuri, de cașmire, de crepuri, grupate într'o dezordine care nu-i decât efectul unei arte. Din loc în loc, spre a mări contrastul, câteva indiene sfioase își arată colțul umilelor lor desenuri roze, albastre sau mauve pe fond alb sau negru.

O fată tânără se oprește: ochii-i ră-tăcesc, în spaima lăcomiei, de la o Charibdă de mătăsuri la o Scilla de eșarpe de pene de struț frizate. Conversația începe:

— „Sărmană copilă! șoptesc ispitele etichetate. Sărmană copilă! Așa de frumoasă și așa de rău îmbrăcată! Uite, dacă ai vrea!... Privește culele noastre unduioase, stofele noastre cu reflecte schimbătoare. Talia ta fină și plăpândă pe care o diformează lâna s'ar cambra așa de trufașă în țemnița noastră de satin! Umerii tăi care par că se înfioară sub șalul învechit, s'ar resfăta așa de dulce într'un cuib moale! Esti frumoasă, dar ai putea să fii de o sută de ori mai frumoasă. Cei care te-ar privi n'ar ști decât să te admire. Femeile te-ar piznuî. Ai fi regină, — dacă ai vrea!”

Pe fruntea tinerii fete alunecă un nor de tristețe. Ea dorește, se înfioară, soave. Dacă-sî vrea! Mi-ai spus-o atât!”

— Fetițo dragă, murmură atunci rochia de indiană din colțșorul ei, nu le asculta; te-ai mințit, sau mai bine zis ți-ai ascuns o parte din adevăr! Fetițo, luxul lor n'ar putea fi pentru tine decât o livrea. Ai mai venit și alte fete ca tine, simple și neștiutoare, și s'au oprit auzind șoptitul lor micșor; azi ele plâng de pe urma eleganței pe care o dorești. Gândește-te la cei pe care îi iubești și care s'ar rușina că te-ai iubit. Crede-mă, eu nu-s așa de scumpă ca ele dar știu să mă fac așa de cochetă. În cât, dacă nu mă disprețuiești, toate celelalte mă vor piznuî.

Strălucirea lor se cumpără, nevinovăția ta nu se vinde.

Nu lua în seamă trănănelile nebunii aceleia țipă mătăsurile; s'a dus timpul eglogelor. Mâinile-ți delicate nu-s făcute pentru muncă; diamantele nu se leagă în aramă. Pentru tine-s petrecerile, automobilele, vinul, dragostea și cântecul; vino la noi! vino!

— Vai! suspină rochia de indiană pe jumătate învinsă și tu vrei să renunți la fericire alergând după umbra ei?”

Glasurile tac. Fata pleacă înca și îngândurată. Nu-i oare prologul dramei unei vieți?”

Vitrina frizerului...

Cascade de păr de toate nuanțele înca un arsenal de parfumerii. Un domn le privește.

— „Bonjur, prietino! Imi admirai coatele bogate?” și admirându-le te gândești la „ea”. Cum? ridici o sprinceană. Nu cumva ești pe cale să te însori și ți-e teamă?... „Ea” are păr frumos, nu e așa? și te întrebi dacă din întâmplare natura nu ne-ar fi chemat s'o ajutăm? Ei, e un lucru așa de rar, dragul meu, să aibă cineva păr frumos! Numai credința mântuiește, nu uita. La revedere. Învață-te minte să mai hoinărești pe la vitrine în loc să alergi după „ea” care te așteaptă, fără îndoială. Noroc și trai fericit! Dacă cumva idolul tău are nevoie să-și reînnoiască coatele, să vie la noi; o să-i lăsăm mai estiu. Nu uita adresa. — fi prevăzător...”

Și domnul pleacă preocupat.

Vitrina băcanului.

— „Cine vrea trufe, șampanie, patou de foie gras, potârnică? Ei, domnule de afară, de ce ne mănânci cu ochii și nu intri? N'ai încredere în firma noastră? O firmă care e furnizoarea Măriei Sale Stomacul!... Nu-i plac trufele? Nu-i nimic. Poftim atunci salmóni trandafirii, păstrăvi, lufari, languste... Cum? tot nu te hotărăști? Bre! dar greș de multu-mit mai ești! Dorești produse străine? Iere din Rusia, dulceații din Serai, banane din America? Spune!... Cum, tac? Ești blazat sau nu ți-e foame?...”

Nu-i e foame! Tânăr, poartă și sărac. O! trufe, sunteți fără milă!...

Vitrina negustorului de vechituri.

Un portret de femeie în rochie albastră, foarte înfioată, cu mânerile umflate, cu un șal de dantele pe cap, cu o misadă de blană pe umeri, cu părul ridicat în sus și cu „anglaise”-le atârând lângă urechi se leagăuă melancolic deasupra ușii.

— „Eram tânără, eram frumoasă, lîngușită, tîmăiată... Mi-aduc aminte încă de balul dat de Marele Ban Grigore când izbutii să plac mai mult decât nevasta Consulului francez... În vremea aceia eu tronam în mijlocul unui salon. Și când îmbătrânii, imi păstrai încă locul de cinste, până în ziua când, câțiva ani după moartea aceleia al cărei portret îl reprezint, fiul ei atârni în locu-mi portretul nevestei lui, iar eu fui strămutat în camera de culcare. La a doua generație, am fost trimisă într'o sală dosnică; la a treia, intrai într'un dulap. Acolo, strălucirea mea fu întunecată de praf, iar soarecii atacară vălul meu de dantele, căci dulapul nu se deschidea nici odată. Și când se deschise fu ca să mă vîndă, împreună cu alte vechituri, la mezat.

La mezat! ești ce umilire!... De atunci am trecut prin mâinile a trei-zece de Ovrei: în cele din urmă, am fost cedată, gratuit, cu prilejul unui schimb de tinichele.

Ploaia, frigul, soarele mă chină fără respect; pictura mea crăpată cade bucăți-bucăți în toate părțile. Din când în când, un cască-gură nerușinat se întepeneste în fața mea și mă măsoară cu un aer disprețuitor, fără să se gîndească că era o vreme când nu mă privea nimeni stînd eu pîlăria în cap!... O, când am să găsesc, Doamne, un suflet mălos care să mă smulgă din țina asta.

— chiar de m'ar arunca în foc?..."

Vitrina librăriului.

— „Galbene, verzi, albastre, roșii... noi avem haina unui Arlecchin, — un oră chiar sufletul lui. Noi împărțim haina — sau ridiculul. Autorii trece cărțile rămân. O, nu totdeauna! Nimic nu samănă mai mult, — sub seara noastră, — cu un om de spirit ca un imbecil. Dar timpul sosește și trece prin sîta.

La cosarea efemerii! Ai viitorului năruirii... (fără personalității academice). Trecătorile „privește titlurile și iscăliturile noastre; fă ca ziua de azi să ți le sapsă în memoria, să-i cea de mâine le va uita poate. Iară am putea să ne revoltăm, câte cazuri are cruta cititorului. Nu! hărtia îndură noule.

Așa-i e soarta. E o providență și pentru lăcani!

Vitrina negustorului de umbrele

— „Ura! Timpul e cu noi. Ce pleacă... V. suten luată în răs, suntem insultate, suntem uitate și disprețuite de cei mândri și de cei ce ne înlocuiesc cu o trăsură cu cosul ridicat, cu un automobil sau cu o agățare în pragul unei cafenele... Fie! Dar ai să plătești scump disprețul acesta, domnule cu parlesul nou și cu pantalonii căleați de curând... Uite, colo bătrânul acela care fuge acoperindu-și pălăria cu bătăsta. Pariez că e un avar.

Ne zărește, stă la îndoaia; nu se îndură să cheltuiască atât. Și plouă mereu. A economisit zece lei ca să-și strice o pălărie de cincisprezece; numai zgârcenia stie să gresască așa de bine socotelile. Curaj! Iubita noastră furtună, suflă-ți mereu năvala de apă peste fanfaronii de colo. Războiă umbrela! Căci, orice s'ar zice, umbrela

...poursuivra sa carrière

Faisant ruisseler sa gouttière

Sur ses obscurs blasphémateurs!

*

Vitrina negustorului de dolii.

— *Miserere!* O moștenitoare, vă rog. Iată moștenitoarea cerută. Cerceți ochii de tot felul, lanțuri negre, agrafe, tot ce e în prăvălie se duce, iar cochetăria câștigă. Înco clientă: asta n'a moștenit.

Un biet crep ca să întovărășască o rochie veche neagră. Dar ochii sunt roșii de lacrimi, mâna-i tremură luând pachetul lugubru. Dolii nu face părerea de rău. Fiecăruiă dia tre noi îl vine rândul, dar până atunci fiecare trece indiferent. De *projudis!*...

Adeseori doar uitarea ne răspunde!

Iată de ce nu trebuie să vă mai mirați când veți surprinde pe un boinar stând nemișcat în fața unei prăvălii, cu ochii pierduți în gol, cu înfățișarea serioasă în lene. E un interpret — jurat pe cale să-și traducă monologurile vitrinelor.

Tresaltă suflete și cântă!

*Tresaltă suflete și cântă
Căci uite, vine primăvara,
Poate prinde iar chitara
Și'n lumea riselor te-avântă!*

*Privește cum revin cocorii
În siruri lungi, sub cer senin,
Și cum pe urmele lor vin
Din alte zări toți cântătorii...*

*Cîmpia iar se primenește
Cu haina 'i sfântă de verdeată
La cântece și la viață
Intreaga fire se trezește.*

*Poete, prinde acum chitara
Și'n lumea riselor te-avântă
Tresaltă suflete și cântă
Căci uite vine primăvara!*

S. Hortopanu

A. S. R. Principesa Maria, ca sora de caritate

10 MAIU

*Multe pagini scrise 'n negru în istorie sunt cuprinse.
Peste ele 'n treacă timpul pumnul greu și-a apăsut,
Dar, în negura cumplită, și lumini au fost aprinse
Ce au deschis cu strălucire cerul țării 'n seninat.*

*Printre cele ce cu raze, poleieli smulse din soare,
Ne arată mândra țară a lui Ștefan și Mihai,
Esti și tu, zi nouătată, esti și tu, zi salvatoare,
Ce 'n istorie cu mări-e și-ai scris nume: 10 Mai.*

*Esti și tu care, pe tronul sguduit de cremuri grele,
Ai adus 'acela care, prea dorit, prea așteptat,
Rupsese lanțul umilirii, rușinile-i inele
Și'nălțând spre ceruri ochii, schimbă țara în Regal.*

*Te salut zi de mărire, zi de reauri așteptată,
Zi ce 'n inimă și în minte de apururi strălucești,
Împlinește-ne și dorul ce în noi deștept s'arată
Și hotare mai întinse adlo Țării Românești!*

I. Ținc

JULES RENARD

I

O FAMILIE DE COPACI

Am dat de ei, după ce-am trecut printr-o câmpie arsă de soare. Nu sălășluiesc la marginea drumului din pricina vuetului. Staă singuratic într'un câmp înțelenit, în preajma unui izvor pe care-l știu numai pasările.

De departe, par deși ca peria. Cum mă apropii trunchiurile se răresc. Mă primesc cu neîncredere. Pot să mă hodinesc, să staă la răcoare, dar ghicesc că mă pândesc și se ferece de mine.

Trăesc la olată; cei mai bătrâni în mijloc; cei mărunti cărora deabia acum le-a dat întâile frunze, împrăstiați pretutindeni; dar fără să se răzlätească

Mor cu greu, și-și țin morții în picioare până când se risipesc în pulbere. Se mângâie crengile lor lungi, ca să se încredințeze, ca orbi, că sânt cu toții la un loc. Își vântură brațele de mână, când vântul se opintește să-i smulgă din rădăcini. Simt că dânsii trebuie să fie adevă-

rata mea familie. Ași uita-o repede pe ceialaltă. Copacii aceștia, încetul cu încetul, m'ar primi în neamul lor și, ca să fiu vrednic de ei, învăț ce trebuie să știu; am și prins a ști să privesc nori, cari trec; știu, deasemenea, să staă, neclintit, în acelaș loc; ș'aproape-aproape, m'am deprins și să nu mai vorbesc.

II

CERBUL

Entram în pădure printr'un căpăt al potecii tocmai când dânsul intra prin cealaltă parte.

Crezui, mai întâiu, că venea cineva cu'n ghiveciu pe cap. Apoi, mi se desluși arborele pitic, cu ramurile 'nlături, desfrunzite.

După un răstimp, cerbul se lămurii deabinelea și ne oprirăm amândoi.

Îi spusui:

— Apropie-te. Nu te teme. Dacă am pușcă, e fiindcă așa-i obiceiul; maimuțesc și eu pe oamenii cari le fac pe toate cu șartul lor. Dar nu mă slujesc nici odată de ea; las cartușele în sertar.

Cerbul asculta și-mi adulmeca vorbele. Cum tăcut, nu mai stătu la gânduri: picioarele i se mișcă ca niște lugere pe cari o suflare de vânt le încrucisează și descrucisează. Fugi.

— Ce păcat! îi striga. Eu și-incepusem a visa că mergem în tovărășie. Eu îți întindeam erburile cari îți plac tie; și tu, pășind agale, îmi duceai pușca culcată între ramurile tale.

Trad. de N. N. Beldiceanu

In vagonul de clasa treia de DEMETRIUS

Nici șuerul prelung și puternic al locomotivei, oftat pe care satele în noapte, ca sub nori de păcură îi auzeau sfâșietor și desnădăjduit, nici el și nici zdruncinul și legănarea neîntreruptă ale vagonului de clasa treia nu-l trezeau din somn pe Stan Vovidenie. Băuse mult, lacom, țărânul acesta tânăr, fără barbă, fără tulle de mustăți, cu fața rotundă și rumenă de flăcările băuturii și cu capul ca un pepene verde. Mai dormea lume în vagon, în fel și chipuri, pe bănci, nu ca Stan Vovidenie, pe jos, lespede, cu capul încredințat scândurii țării, scupate, gloduroase.

Când se oprea trenul prin stații, pasagerii vagonului de clasa treia se mișcau pe locuri, unii se deșteptau încercau să privească în noaptea neagră. Un student stramba din nas de cât oră da ochii de nenorocitul întins pe podele. Duhoarea de rachiu eșită din horeciturii și în șuerături de pe gura lui Stan, îl scutura de scârbă până și pe un jandarm, care moțâia sprijinit de pușca lui scurată. Un ovreias, funcționar comercial, retras într'un colț erăpa în dinți neconținut seminte de dovleac.

Parcă la nesfârșit avea să meargă trenul, vecinic trecând prin stații neconștute, de care nimeni n'avea nevoie, și parcă noaptea n'avea să se mai sfârșească! Sgomotul încheeturilor trenului, ciocnirile, trănecănitul lui parcă rosteau: „totdeauna! totdeauna!”

— Popești-Marii se irosi în noaptea glasul conductorului.

Patru glasuri deosebite; puternice, întepate, învăluite și limpezite de bași și de primadonă sburură către ferestrele vagonului. O ceată de patru însă, două cucoane și doi domni rași, actori năvăliri într'un vuet, de răsese și de vorbe printre ceibăți pasagerii. Dela un fund la altul călătorii din vagonul de clasa treia se mișcău, se treziră. Numai Vovidenie își elocotea neîntrerupt între tălcile deschise ceanul de mămăligă, silii să fiarbă la flăcările alcoolului.

Fără sfială, nouii veniți, vorbeau, râdeau, ca în casa lor, vesel ca la un ospăț. Trupa de patru avuzese succese, avea bani, și se duceau acum cine știe unde, de-acolo s'o pornească iară, poate fără bani, fără bucecaua cu costume, singura pentru care arătase grija, și-i căutase un loc ferit de înghesuială.

Vârșnicul trupeii, cel mult om de trei zeci de ani, privi pe rând și scurt pe toți pasagerii, și după ce parcă-i citise ca pe toate rândurile unei pagini, se aseză între alții. Pe omul care horecâia pe scânduri încă nu-l văzuse. Când îl zări se ridică dela locu-i, se apropie, se plecă peste el. Văzându-l că întârzie, una din cucoane întrebă:

— Dar ce ai descoperit așa de interesant. De ce vrei să-l deștepti?

— N'as vrea să-l deștept, prea bine doarme! răspunse tot plecat deasupra lui Stan, actorul. Mă gindesc însă, că așa de beat cum e făcăul asta o fi trecut de stația lui. Îi caut hiletul. A! i l'am găsit! Era pus la pălărie. Ei bine! N'a trecut de stația lui. Trebuie să se dea jos la Dunăvăt.

Jandarmul se apropiase și el de Vovidenie, și urmărise bănuitor toate mișcările actorului. Înțelegându-i grija, îl aproba dând din cap, ca un om al stăpânirii.

Abonați-vă la „UNIVERSUL“ La 25 Maiu, are loc TRAGEREA PREMIILOR

Cu un abonament la „Universul“, aveți șansa de a câștiga:

Lei **5.000** **Lei**

IN BONURI COMUNALE 4%

CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1914

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 11-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“, Bulevardul Elisabeta No. 8, București

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu impletitură de sârmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

pentru salon, de bambu, compusă din: 1 canapea, 2 fotolii și 4 scaune elegant tapisate

O oglindă venețiană de cristal.- Una etajeră elegantă de bambu

Un euer de bambu cu oglindă **DE CRISTAL, PENTRU ANTREU**

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.—
Sueursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA FRUCTIERA de metal alb argintat, cu trei etajere de cristal, foarte elegantă.

UNA TAVA de acelas metal, garantat că nu înegrește, împreună cu șase pahare moderne pentru ceai.

UN SERVICIU de scris pentru birou, de metal alb fin argintat, având două călimări de cristal fin șlefuite.

UN SERVICIU de dessert, având 12 cuțite cu mânere de sîdef, montate pe un suport foarte elegant.

UN COSULET de metal alb fin argintat, pentru cărți de vizită, model nou, foarte elegant.

UN SERVICIU pentru copil, compus dintr'o ceașcă de cafea cu lapte cu suportul său și o linguriță, toate plasate într'o cutie frumos, căptușită cu mătase albă.

Toate aceste obiecte sunt furnizate de către marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, *Frații A. & I. Roller*, strada Carol 50, Etaj, București.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta, și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într'o cutie fină căptușită cu călileă.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.
Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică *Jean Feder*, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MABOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.
UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burdul dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „*a Harpa*“, București, strada Coței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuinta atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC:
Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete *B. D. Zismann*, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

O ELEGANTĂ JARDINIERA oxidată.

UN ELEGANT PORT-VISIT aurit înăuntru, furnizate de la cunoscutul magazin de bijuterii *Th. Radivoni*, bul. Elisabeta 6 bis, București

6 LINGURITE cumpărate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

SERVICIU PENTRU DULCEAȚA pentru 6 persoane compus din 6 pahare cu suporturile lor de argint de China.

1 CHISEA.
1 TAVA MAJOLICA CU NICHEL.

1 SERVICIU PENTRU OTET ȘI UNTDELEMN de argint de China și cristal.

1 BASTON de lemn fin incrustat cu argint.
Toate acestea furnizate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

UN CEASORNIC DE PERETE, de lemn sculptat, cu cuc, cântând la ore și jumătăți.

1 BRĂȚARA CU CEASORNIC, pentru damă, formă modernă de argint marcat de Stat.

UN PORTZIGARET DE ARGINT veritabil, marcat de Stat.

6 LINGURITE, CRISTOFLE, frumos argintate și aurite, cu cutia lor tapisată.

Cumpărate dela „*Ceasornicaria Coței*“, magazin de încredere.

UN PATHÉFON din renumita fabrică *Pathé Freres Paris*, cântă fără ace, fără pavilion cu diafragma de concert și 12 cântece, 6 plăci, 30 cm., 12 plăci cântate de celebri artiști *Carusso, Titta Rufro, Slezack, Galvamy, Bellincioni* și *Muzică Gârzei* republicane, cumpărate dela depozitul *Pathéfonului* din București, calea Victoriei No. 107, cea mai mare casă în această branșă.

1 BAROMETRU DE PRECIZIE, furnizat de *Casa Menu & Comp.*, calea Victoriei.

CALIMARA DE CRISTAL cu pedestalul de marmoră neagră cu etajera de bronz.

CALIMARA DE CRISTAL cu postamentul de temn de stejar.

CUTIE ELEGANTĂ PENTRU TOALETA cu oglindă.

ETAJERA DE STEJAR pentru scrisori furnizate dela librăria *A. A. Stănculescu*, Bulevardul Elisabeta No. 5 (Palatul Eforiei).

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie *Jaques Grünberg*, str. Academiei No. 25.

PATRU SPLENDIDE CEASORNICE DE AUR, 14 carate.

SEASE CEASORNICE DE ARGINT special comandate pentru abonații noștri.

25 CASETE-FLORA, conținând săpun, pudră și cremă „*Flora*“.

20 PLACHETE DE METAL cu efigia Regelui și Reginei.

Atară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în

editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universului“ nu întrebuintează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.